

МЕЖДУНАРОДНА ИКОНОМИКА
ПЕРСПЕКТИВИТЕ ЗА ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ НА БЪЛГАРИЯ КЪМ ЕВРОЗОНАТА
- ПРЕДИМСТВА И РИСКОВЕ

УВОД

Преходът на България към пазарна икономика е труден и неравен, характеризиращ се със сериозни обрати (особено в първите години на прехода), както и голяма политическа и икономическа нестабилност. Крахът на икономиката през 1996-97 г., който се разшири към данъчния, паричен и банков сектор на българската икономика доведе до приемането на режим на паричен съвет с оглед стабилизиране на икономиката и стимулиране на растежа. Приемането на режима на паричен съвет, както и изборът на германската марка и по-късно на еврото като резервна валута, са политическо решение, което е взето в светлината на дългосрочната стратегическа цел за присъединяване към Европейския съюз и по-късно към Икономическия и паричен съюз (ИПС)¹. България е сред така наречените страни от втората вълна, заедно с Румъния, която са приети в ЕС от 1-ви от януари 2007 г.

Тъй като страната се присъедини към ЕС през януари 2007 г., един от най-важните приоритети на България са били поддържането на режима на паричен съвет и предприемане на необходимите действия, които да осигурят плавен път на страната към членство в ИПС.

Тези приоритети са многократно потвърдени от първото и може би не толкова от второто правителство на Бойко Борисов. През 2009г. бе приета Конвергентна програма, която е насочена към справяне с икономическата криза и рецесията, докато в същото време се поддържа фискална дисциплина и е насочена към намаляване на големия външен дълг на страната. Реформите, които са включени в програмата за конвергенция са проектирани в светлината на стремежа на България да кандидатства за валутния механизъм (ERM II) т.нар чакалня на еврозоната през първите месеци на 2010г. Държавата трябва да остане в рамките на механизма ERM II в продължение на най-малко две години преди да приеме еврото.

¹ Petinakis, D., & Flegkas, I. (2009). Δύο οι τύποι νομισματικών συστημάτων στις χώρες της Νέας Ευρώπης. Η Ναυτεμπορική, (16 Ιουνίου 2009). Retrieved from www.naftemporiki.gr

Въпреки всичко, негативните ефекти на икономическата криза, която вече се трансформира в дългова криза в най-слабите страни членки на еврозоната, целта на България за членство в ИПС е вече по-далечна и по-трудна за реализиране. Тези негативни развития в момента се засилват още повече с увеличаване на скептицизма на страните-членки от еврозоната относно бъдещото разширяване. Икономическата криза и рецесията разкриха фундаменталната уязвимост на най-слабите страни-членки.

1. Критериите за конвергенция

За да се квалифицира за членство в ИПС, България трябва да отговори на критериите за конвергенция, както са посочени в договора от Маастрихт. Критериите (известни също като критериите от Маастрихт) се отнасят до номинална конвергенция, което е корекцията на номиналните променливи на праговите нива, определени от Договора от Маастрихт. Преди всичко, критериите за конвергенция са предимно ориентирани към стабилност. Тяхна цел е да се гарантира макроикономическа стабилност, което означава ниска инфлация и ниски лихвени проценти, фискална дисциплина и стабилна валута. Критериите от Маастрихт не изискват „реална” конвергенция на икономиките на новите страни-членки, преди те да се присъединят към ИПС, въпреки че като цяло се очаква, че приемливи нива на реален икономически растеж трябва да бъдат постигнати чрез структурни реформи, за да може новите страни-членки да са в състояние да оцелеят в условията на повишена конкуренция в рамките на ЕС и еврозоната².

Степента на конвергенция, която страните-членки трябва да постигнат за членство в ИПС се оценяват въз основа на следните критерии³:

- "Постигането ценова стабилност от висока степен", което се доказва от средния процент на инфлация, наблюдаван в продължение на период от една година преди контрола, който не надвишава с повече от 1 ½ процентни пункта този на трите най-добре представящи се държави по отношение на ценовата стабилност.

² ECB. (2000). The Eurosystem and the EU enlargement process. Monthly Bulletin of the European Central Bank, (February 2000). Retrieved from <http://www.ecb.int>

³ Articles 121 (1), 104 (2) и Protocol on the Convergence Criteria of the Treaty on European Union http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/dat/12002E/htm/C_2002325EN.003301.html
http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/dat/11992M/tif/JOС_1992_191__1_EN_0001.pdf